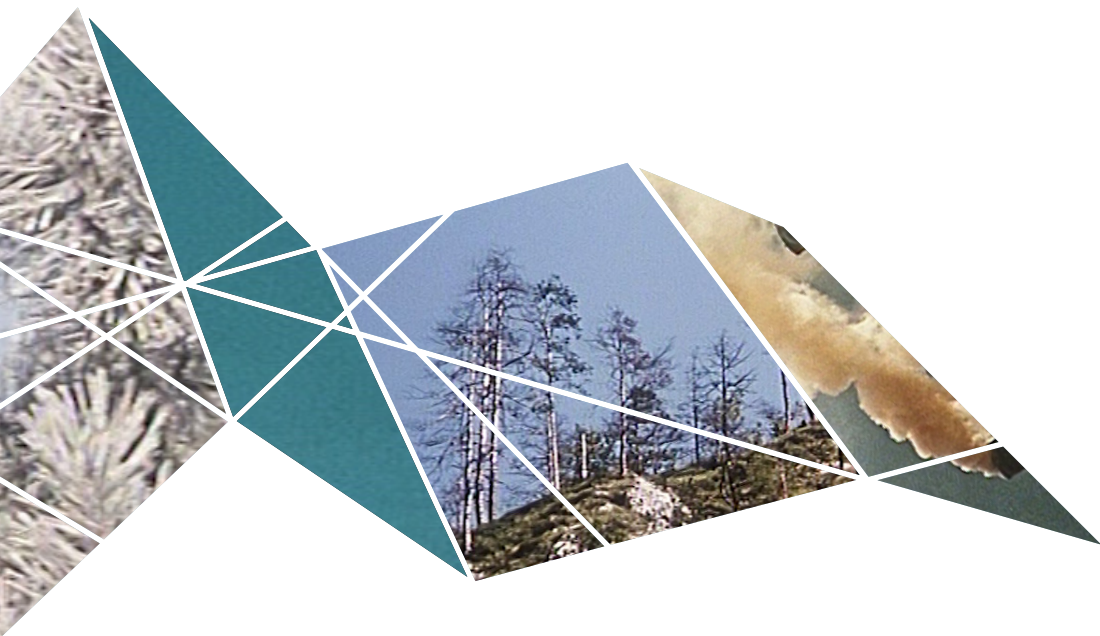

**SLOVENIJA NA ZELENİ POTI:
SIMPOZIJ O OKOLJU IN SPREMEMBAH**

ZBORNİK ZNANSTVENIH POVZETKOV

15. november 2023,
Muzej novejše in sodobne zgodovine
Slovenije

INŠTITUT INSTITUTE
ZA NOVEJŠO ZGODOVINO OF CONTEMPORARY HISTORY

muzej
novejše in
sodobne
zgodovine
slovenije

SLOVENIJA NA ZELENI POTI: SIMPOZIJ O OKOLJU IN SPREMEMBAH

15. november 2023,
Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

Programsko-organizacijski odbor:

**dr. Žarko Lazarevič, dr. Marta Rendla, dr. Janja Sedlaček,
Sebastian Korenič Tratnik, Barbara Kočever, Stella Cavalleri**

Organizatorja:

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

Zanj: mag. Nataša Robežnik, v. d. direktorja
Celovška cesta 23
1000 Ljubljana
Slovenija
E info@muzej-nz.si
T +386 (0)1 300 96 10
www.muzej-nz.si

Inštitut za novejšo zgodovino

Zanj: dr. Andrej Pančur, direktor
Privoz 11
1000 Ljubljana
Slovenija
E inz@inz.si
T +386 (1) 200 31 20
www.inz.si

**Dogodek in izid publikacije je omogočilo Ministrstvo za kulturo
Republike Slovenije**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Slovenija na zeleni poti: simpozij o okolju in spremembah

Zbornik znanstvenih povzetkov

Ljubljana, 2023

Urednik:

Sebastian Korenič Tratnik

Avtorji:

dr. Marta Rendla, dr. Janja Sedlaček, dr. Aleksander Panjek, dr. Martina Tonet, Tereza Prešeren, Luka Požar, Nikita Kuster, Anđela Nedeljković, Teja Breznik, Urša Zgojznik, dr. Nada Pavšer, dr. Dušan Plut

Oblikovanje in prelom:

Mateja Podmenik O.

Foto:

Film Strupi (Mako Sajko, 1964), Slovenski filmski center

Založnik:

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

Tisk:

BOOB d.o.o., Ljubljana

Naklada:

60 izvodov

Brezplačno

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

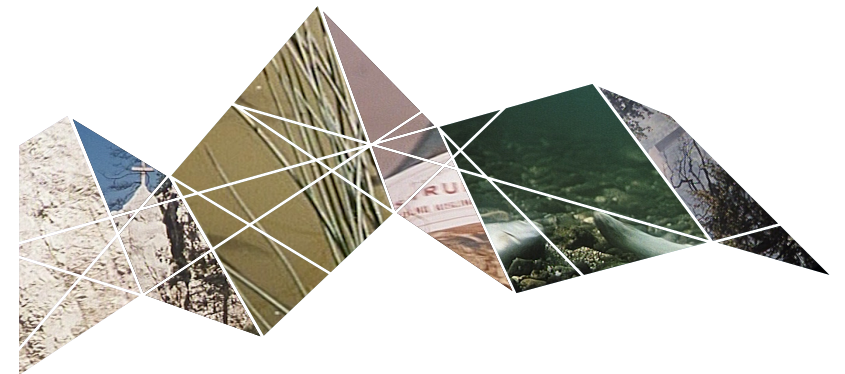
502/504(497.4)(091)(082)

SLOVENIJA na zeleni poti: simpozij o okolju in spremembah (2023 ; Ljubljana)

Slovenija na zeleni poti: simpozij o okolju in spremembah : zbornik znanstvenih povzetkov : 15. november 2023, Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije / [organizatorja Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije [in] Inštitut za novejšo zgodovino ; urednik Sebastian Korenič Tratnik ; avtorji Marta Rendla ... [et al.] ; foto arhiv Slovenski filmski center]. - Ljubljana : Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije, 2023

ISBN 978-961-96203-6-6

COBISS.SI-ID 171318019

UVOD

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije v sodelovanju z Inštitutom za novejšo zgodovino organizira simpozij z naslovom *Slovenija na zeleni poti: simpozij o okolju in spremembah*.

Nastopajoči na simpoziju bodo skozi zgodovinsko perspektivo spregovorili na temo onesnaženosti okolja in razvoja varovanja okolja v Sloveniji od ogroženosti ljudi in prvih opozoril na to problematiko v 60. in 70. letih 20. stoletja, preko korenitih sprememb v 90. letih, do sodobnih izzivov na tem področju. Izhodišče je v prikazu problematike onesnaženosti okolja kot problema vseh ljudi.

Pomembno težišče simpozija so temeljni zunaj-politični dejavniki na Slovenskem v drugi polovici 20. stoletja, ki sprožijo formiranje zelenih političnih strank, s čimer se odpre vprašanje odnosa med okoljsko problematiko in njegovo politizacijo in ideologizacijo. Primat tako nimajo posamezne zelene stranke na Slovenskem, temveč dogajanje v okolju, ki je povzročilo genezo razmisleka, preko katerega je prišlo do njihovih konkretnih grupacij.

Veselimo se srečanja in vas prijazno vabimo na predstavitve.

SLOVENIJA NA ZELENI POTI:
SIMPOZIJ O OKOLJU IN SPREMEMBAH
Sreda, 15. november 2023, Viteška dvorana

9.00–9.15

Otvoritev simpozija

9.15–9.45

Strupi,
dokumentarni film Maka Sajka

9.45–10.00

Onesnaženost zraka v socialistični Sloveniji in vprašanje nesorazmerja med onesnaženostjo in onesnaževanjem zraka, dr. Marta Rendla, Inštitut za novejšo zgodovino

10.00–10.15

Okoljska zavest, okoljska politika in okoljsko gibanje v socialistični Sloveniji, dr. Janja Sedlaček, Inštitut za novejšo zgodovino

10.15–10.30

Raziskovalni program Življenjski prostori v Sloveniji: preteklost - sedanjost - prihodnost, prof. dr. Aleksander Panjek, Univerza na Primorskem

10.30–11.00

Odmor

11.00–11.15

Pogorela kraška planota na slovenskem in italijanskem teritoriju: vidiki, stališča in predlogi raznih akterjev pri vzpostavljanju novega odnosa med človekom in kraško krajino, dr. Martina Tonet, Univerza na Primorskem

11.15–11.30

Vse za rast: agrarna proizvodnja, kemijska industrija in okolje, Tereza Prešeren, Univerza na Primorskem

11.30–11.45

Industrijsko onesnaževanje Ilirskobistriške kotline po drugi svetovni vojni, Luka Požar, Univerza na Primorskem

11.45–12.00

Premogovnik Velenje: vpliv na okolje, onesnaževanje vode in sanacija, Nikita Kuster, Univerza na Primorskem

12.00–12.15

Černobil in Slovenija, Anđela Nedelković, Univerza na Primorskem

12.15–12.30

Razvoj okoljske zavesti, Teja Breznik, Univerza na Primorskem

12.30–13.00

Razprava

13.00–14.00

Kosilo

14.00–14.15

Prelomnost akcij „očistimo Slovenijo“ in njihov vpliv na okoljski aktivizem, Urša Zgojznik, Vesna - zelena stranka

14.15–14.30

Razvoj kritične presoje mladih ob konkretnih okoljskih problemih Slovenije v zadnjih 50 letih, dr. Nada Pavšer, Zeleni Slovenije

14.30–14.45

Zgodovinsko mavrično okoljsko popotovanje Slovenije, dr. Dušan Plut, geograf, ekolog in zgodovinar, Slovenska akademija znanosti in umetnosti

14.45–15.15

Razprava in zaključki simpozija

Moderatorja: dr. Žarko Lazarević in Sebastian Korenič Tratnik

ZBORNİK ZNANSTVENIH POVZETKOV

15. NOVEMBER 2023

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

dr. Marta Rendla

Onesnaženost zraka v socialistični Sloveniji in vprašanje nesorazmerja med onesnaženostjo in onesnaževanjem zraka

Okolje v Sloveniji je bilo v času socialistične Slovenije kot posledica dotedanjega ekonomskega in socialnega razvoja v celoti onesnaženo. Med degradacijskimi procesi je še posebej izstopala onesnaženost zraka z neposredno škodljivimi vplivi na zdravje ljudi, živali in vegetacijo, ter posrednimi na sestavo tal, kakovost vodotokov, obstojnost raznih materialov in na prehransko verigo. Na visoko stopnjo onesnaženosti so opozorile že prve kakovostnejše meritve koncentracij onesnaženosti zraka v drugi polovici 1960. let. Monitoring onesnaženosti zraka, ki se je v obravnavanem obdobju postopno vzpostavil kot odziv na vse večjo onesnaženost, je pokazal, da je bilo ozračje slovenskih mest najbolj onesnaženo konec 1960. let in na začetku 1970. let. Med najbolj onesnaženimi mesti z SO₂, dimom in prašnimi delci so bila izrazito in zmerno industrijsko usmerjena mesta in mestna naselja. Za porazdelitev onesnaženosti zraka–imisije je bilo značilno, da ta ni bila v sorazmerju z onesnaževanjem–emisijo. Kot ključni dejavnik omenjenega nesorazmerja se kaže vpliv ne-antropogenih dejavnikov. Glavna ambicija prispevka je s posameznimi primeri onesnaževanja in onesnaženosti zraka orisati posebnosti slovenskega prostora, ki so botrovale nesorazmerju med onesnaževanjem in onesnaženostjo, med emisijo in imisijo, ter imisijo in degradacijo okolja.

dr. Janja Sedlaček

Okoljska zavest, okoljska politika in okoljsko gibanje v socialistični Sloveniji

Kljub temu, da se onesnaženost okolja ni pojavila šele po drugi svetovni vojni, je v 1960. letih v Evropi dosegla takšno stopnjo in obseg, da so jo začeli naslavljal na obeh straneh železne zavese. V Jugoslaviji so že prve nesistematične meritve onesnaženosti zraka v 1950. letih, še bolj pa redne meritve v nekaterih jugoslovanskih mestih v 1960. letih pokazale veliko stopnjo onesnaženosti. Podobno zaskrbljujočo sliko so v tem času ponudile meritve v Sloveniji. Na tej podlagi ter vzporedno z razvojem v drugih evropskih državah se je tudi v Sloveniji začela krepiti okoljska zavest v smislu zavedanja problematike onesnaženosti okolja in potrebe po ukrepih za njeno zmanjševanje. Prispevek bo osvetlil tri ključne procese v tem kontekstu – razvoj okoljske zavesti in okoljskega gibanja ter okoljsko politiko v socialistični Sloveniji. Poskušal bo predstaviti njihovo medsebojno prepletanje in součinkovanje, mestoma pa tudi širši jugoslovanski kontekst.

dr. Aleksander Panjek

Raziskovalni program Življenjski prostori v Sloveniji: preteklost - sedanjost - prihodnost

Humanistične vede že nekaj desetletij obravnavajo teme in vprašanja, povezana z okoljem. Humanistična paradigma nujno vključuje človeka, zato obravnava vprašanja, povezana z odnosom med človekom in naravo, tako na snovni kot nesnovni ravni. V preteklih desetletjih so rezultati raziskav presegli »deterministični pogled«, po katerem se človek enostavno prilagaja nespremenljivim naravnim pogojem, saj se je pokazalo, da so človeške skupnosti pred enakimi okoljskimi izzivi razvile različne načine prilagajanja in rabe naravnih virov. Pod vprašaj je bila postavljena tudi t.i. »degradacijska teorija«, po kateri je človek s pretiranim izkoriščanjem izčrpal okolje. Antropogene okoljske spremembe niso nujno razumljene kot posledica uničujočih načinov izkoriščanja, temveč kot rezultat običajnih oblik rabe, ki temeljijo na znanju in potrebah lokalnih skupnosti ter zagotavljajo obnovo naravnih virov tudi v spremenjenem okolju. Modernizacija in industrializacija sta privedli do »divergence med ljudmi in naravo« (Murayama), to je hkrati prostorsko in kulturno razhajanje, zaradi katere ljudje zahajamo v naravo v prostem času in hkrati ustanovljamo naravne parke, iz katerih izločamo človeka. V prispevku bo predstavljen raziskovalni program »Življenjski prostori Slovenije: preteklost – sedanjost – prihodnost« (ŽIVS), ki se izvaja na UP FHŠ od leta 2022, ki se te tematike loteva s posebno raziskovalno metodologijo, ki vključuje tako zgodovinske raziskave kot mnenja in pričakovanja lokalnih skupnosti.

dr. Martina Tonet

Pogorela kraška planota na slovenskem in italijanskem teritoriju: vidiki, stališča in predlogi raznih akterjev pri vzpostavljanju novega odnosa med človekom in kraško krajino

Predstavljen bo del raziskave o odnosu med človekom in kraškim okoljem na Univerzi na Primorskem v okviru projekta »Living landscapes«. Raziskava je bila narejena na podlagi intervjujev različnih akterjev, med drugimi lastniki pogorelih zemljišč lokalnega prebivalstva, jesarji, predstavniki Agrarne Skupnosti, prostovoljci civilne zaščite, gozdarji, gasilci, gozdna straža, Zavod za gozdove Slovenije, Zavod za varstvo narave ter Zavod za Turizem Miren – Kras. Fokusna tema intervjuvanja je bila: kaj ljudje menijo o današnjem stanju lanskih pogorelih kraških zemljišč, specifično, če so za ali proti pogozdovanju teritorija. V nekaterih primerih so raznorazni akterji izrazili podobne vidike in stališča v zvezi s temo, v drugih slučajih pa so si njihovi pogledi in predlogi popolnoma v nasprotju. Namen referata je vzbuditi refleksijo do implikacij, ki jih spremembe, kot je lahko lanski požar, prinesejo človeku. Odpira se vprašanje, ali je to, kar pojmujemo kot uničujoče za okolje, izključno nekaj škodljivega, ali pa lahko damo različen pomen destruktivni sili? Saj konec nečesa odpira pot novemu, da nastane, da se oblikuje. Pogledi, vidiki, stališča, predlogi intervjujancev nas bodo postavili pred dilemo kjer se bomo soočali z vprašanjem kateri odnos bo človek vzpostavil s kraškim okoljem od sedaj naprej v bodočnost?

Tereza Prešeren

Vse za rast: agrarna proizvodnja, kemijska industrija in okolje

Prispevek odpira vprašanje okoljskega vpliva razvoja industrijske proizvodnje agrarnih spojin, kot so umetna gnojila in pesticidi, v moderni dobi na Slovenskem. Snovi, ki pripomorejo bodisi k povečanju poljedelske proizvodnje bodisi k zaščiti poljedelskih rastlin, so poznali in uporabljali v različnih družbah skozi celotno zgodovino. V 19. in 20. stoletju se je v okviru tehnično-znanstvene, demografske in mentalne revolucije njihov pomen le še okrepil. Te premike so spremljale tako spremembe na področju proizvodnje kot tudi porabe teh spojin. Obe dejavnosti (tj. proizvodnja in poraba) sta imeli velike posledice na okolje in ljudi. Prispevek najprej na kratko predstavi razvoj kemijske industrije tovrstnih snovi na Slovenskem in kako se je širila njihova raba med prebivalstvom. V nadaljevanju prispevka je izpostavljeno dvoje: na eni strani obseg in kapaciteta proizvodnje med letoma 1975 in 1985, na drugi pa primer ekološke katastrofe na Dravskem polju, ki se je odvila v osemdesetih letih.

Luka Požar

Industrijsko onesnaževanje Ilirskobistriške kotline po drugi svetovni vojni

Za Ilirskobistriško kotlino je bila v času po drugi svetovni vojni značilna industrializacija, ki je povzročila velik gospodarski napredek Ilirske Bistrice, bila pa je tudi vzrok za močne obremenitve okolja. Glavna vira industrijskega onesnaževanja sta bila lesnoindustrijsko podjetje Lesonit ter kemičnoindustrijsko podjetje Tovarna organskih kislin – Tok Ilirska Bistrica, ki sta okolje močno bremenila predvsem z onesnaževanjem reke Reke, v katero so se stekale odpadne snovi iz tovarn ter izcejale snovi z odlagališča kemičnih odpadkov. Stara okoljska bremena so prisotna še v sodobnem času. Kljub določenim primerom dobre prakse je med prebivalci še vedno prisotno nezadovoljstvo s stanjem okolja, predvsem v zvezi z onesnaženostjo reke Reke, degradiranimi površinami nekdanjih tovarn in nekdanjega odlagališča ter hrupom in emisijami iz tovarne Lesonit, zato si aktivno prizadevajo, da bi se te problematike rešile.

Nikita Kuster

Premogovnik Velenje: vpliv na okolje, onesnaževanje vode in sanacija

Z odkritjem premoga in odprtjem Premogovnika Velenje se je pokrajina v Šaleški dolini postopoma začela spreminjati. Te spremembe so postajale vse bolj očitne po drugi svetovni vojni, ko se je povečal obseg izkopavanja premoga, posledici česar sta bili ugrezanje tal in nastanek Šaleških jezer. Do danes so se ohranila le tri: Škalsko, Velenjsko in Družmirsko jezero. Ta so postala sčasoma zaradi delovanja premogovnika in termoelektrarne v Šoštanju močno onesnažena. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja se je v luči širitve nove okoljske (družbene) zavesti sprožilo sanacijo Šaleške doline in njenih vodnih teles. Z uspešno izpeljanim sanacijskim programom se je kakovost jezerske vode vidno izboljšala, zaradi česar so vsa tri jezera z okolico na začetku 21. stoletja ponovno zaživila.

Anđela Nedeljković

Černobil in Slovenija

Černobilska nesreča je dogodek, ki je aprila 1986 spremenil potek zgodovine. Ljudi je razdelil na dva tabora – na tiste, ki še vedno podpirajo jedrsko energijo, ter na tiste, ki so močno proti njej, saj jih skrbi podobna usoda, kot so jo doživeli prebivalci Pripjata. Sam dogodek je pripeljal do obsežnega mednarodnega sodelovanja, saj pojav ni vplival le na lokalno okolico, ampak na ves svet. Samo dejstvo, da se je zgodilo nekaj, kar se ne bi smelo ali se po prepričanju mnogih strokovnjakov ne bi moglo zgoditi, je spremenilo javno mnenje o jedrski energiji. V prispevku bo najprej govora o sami nesreči – kako je do nje prišlo in kakšne so bile njene posledice takrat ter kakšne so še danes. V drugem delu pa bo pozornost usmerjena v to, kako je slovenska javnost reagirala na nesrečo, kakšni so bili ukrepi varovanja javnega zdravja državljanov in kako hiter je bil odziv državnih institucij na dogodek. Najboljši pokazatelji tega so časopisi, saj nam bodo povedali, kaj je javnost najbolj zanimalo in najbolj skrbelo.

Teja Breznik

Razvoj okoljske zavesti

Okoljska zavest je v današnjem času postala del splošne družbene zavesti. Posameznikov odnos do okolja je pogosto povezan z odnosom, ki ga ima do njega sama družba. Začetek zavesti o skrbi in varovanju okolja v Sloveniji predstavlja izdaja prvega slovenskega naravoslovnega programa, ki ga je leta 1919 pripravilo Muzejsko društvo Slovenije. Valovi okoljevarstvenih spoznanj in raziskav iz tujine in dejansko poslabšanje stanja okolja so v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja sprožili resnejše težnje po usklajenem delovanju varstva okolja. Večjim spremembam na zakonodajnem področju smo bili priča šele po osamosvojitvi – leta 1993 smo dobili Zakon o varstvu narave. V zadnjem desetletju 20. stoletja je stopil v ospredje koncept trajnosti oziroma iskanje okoljsko trajnostnih rešitev. Prispevek predstavi primer občine Kamnik in na kakšne načine so tamkajšnji lokalni predstavniki zasledovali idejo trajnostnega turizma.

Urša Zgojznik

Prelomnost akcij „očistimo Slovenijo“ in njihov vpliv na okoljski aktivizem

Največji prostovoljski okoljski projekt v zgodovini Slovenije se je zgodil leta 2010 z akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu!, v kateri je sodelovalo preko 267.000 prostovoljcev oz. 13 % prebivalcev Slovenije, projekt pa je bil izveden v vseh slovenskih občinah. Poudarek je bil na takrat pereči problematiki divjih odlagališč, projekt pa je bil, z drugimi poudarki, izveden še dvakrat. Projekt ni bil osnovan na ideji posamezne prej organizirane skupine ljudi, ampak je ideja očistiti Slovenijo divjih odlagališč in odpadkov spontano združila ljudi, ki so potem projekt izpeljali in pričeli delovati znotraj društva Ekologi brez meja. Prispevek na simpoziju nas bo spomnil na razloge, ki so bistveno prispevali k uspešnosti projekta. V pogledu od leta 2010 do danes pa poskusil pojasniti, zakaj je bil prelomen in kako se je odrazil v prihodnjih okoljskih in drugih pobudah, kot so Referendum za vode ter nastanek novih gibanj in strank v Sloveniji.

dr. Nada Pavšer

Razvoj kritične presoje mladih ob konkretnih okoljskih problemih Slovenije v zadnjih 50 letih

V zadnjih petdesetih letih je Slovenija doživela velike spremembe na številnih področjih, vključno z okoljskimi vprašanji. Medtem ko se je država soočala s kompleksnimi okoljskimi izzivi, se je hkrati oblikovala tudi kritična presoja mladih glede teh problematik. V 70. letih prejšnjega stoletja, ko je bila Slovenija še del Jugoslavije, so bili okoljski problemi pogosto povezani z industrijskim razvojem in urbanizacijo. Kljub temu je mlajša generacija začela prepoznavati potrebo po trajnostnem razvoju in ohranjanju naravne dediščine. Osamosvojitve Slovenije v 90. letih je prinesla nov val upanja in optimizma. Gospodarske spremembe, ki so sledile, so sicer pospešile razvoj države, vendar so hkrati prinesle nove okoljske izzive. Z vstopom v novo tisočletje in z globalizacijo informacij so mladi v Sloveniji postali bolj ozaveščeni o svetovnih okoljskih problemih, kot so podnebne spremembe in izguba biotske raznovrstnosti. Sodelovanje v evropskih in svetovnih okoljskih iniciativah je mladim ponudilo platformo kot so npr. Ekošole, kjer so lahko izmenjavali izkušnje in pridobili nove vpogled v okoljsko problematiko. Opaziti je, da so mladi vse bolj proaktivni v iskanju rešitev. Od ločenega zbiranja odpadkov, promocije trajnostnih praks do sodelovanja v okoljskih organizacijah - mladi so v ospredju boja za boljši jutri. Prispevek daje vpogled v razvoj kritične presoje mladih glede okoljskih problemov v Sloveniji v zadnjih petdesetih letih.

dr. Dušan Plut

Zgodovinsko mavrično okoljsko popotovanje Slovenije

Za razliko od držav realnega socializma je bilo v Sloveniji v obdobju samoupravnega socializma zelo močno naravovarstveno in okoljevarstveno gibanje. Protestno okoljsko delovanje je doseglo vrhunec v osemdesetih letih 20. stoletja (npr. javni in strokovni protesti na onesnaženost belokranjske Krupe s PCB, na načrte gradnje hidroelektrarne na Muri, odzivi na jedrsko nesrečo v Černobilu, protesti zaradi onesnaževanja Šaleške doline in poskusov odlaganja radioaktivnih odpadkov, javni in strokovni odzivi na propadanje gozdov in onesnaževanje vodnih virov itn.). V zadnjem obdobju pred osamosvojitvijo je okoljsko delovanje prestopilo tudi na politično polje. Leta 1989 je prišlo do ustanovitve politične stranke Zeleni Slovenije, ki je po volilnem uspehu aprila 1990 (okoli 9 % vseh poslancev) bila parlamentarno takrat najmočnejša zelena politična stranka v Evropi. Sodobno okoljsko polje Slovenije označuje močna okoljevarstvena in naravovarstvena stranica (gibanja ter organizacije na državni in lokalni ravni) ter hkrati šibka zelena politična stranica.

PREDAVATELJI

dr. MARTA RENDLA

marta.rendla@inz.si

Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana

Dr. Marta Rendla, doktorica zgodovinskih znanosti, je zaposlena na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, kjer se kot znanstvena sodelavka ukvarja z raziskovanjem ekonomskih in socialnih manifestacij življenjske ravni Slovencev v času socializma in s preučevanjem značilnosti infrastrukturnih dobrin ter dostopnosti dobrin in storitev s področja razvedrila, kulture in preživljanja prostega časa. Posebno pozornost namenja vprašanju stanovanjske preskrbe in stanovanjski politiki. Raziskovalno polje širi tudi na področje razvoja socialističnega bančništva in zadružništva. Je avtorica prispevkov s področja socialno-ekonomske in kulturne zgodovine ter žrtvoslovja.

dr. JANJA SEDLAČEK

janja.sedlacek@inz.si

Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana

Janja Sedlaček je asistentka z doktoratom in članica programske skupine za raziskovanje ekonomske, socialne in okoljske zgodovine Slovenije na Inštitutu za novejšo zgodovino. Ukvarja se z različnimi vprašanji sodobne gospodarske in okoljske zgodovine – z aspekti regionalnega razvoja in regionalnih razlik, migracijskih procesov ter njihovih gospodarskih vzrokov in posledic, gospodarske zgodovine obmejnih področij in okoljske zgodovine.

dr. ALEKSANDER PANJEK

aleksander.panjek@fhs.upr.si

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper

Dr. Aleksander Panjek je redni profesor zgodovine na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem, kjer predava predmete s področja ekonomske in socialne zgodovine novega veka. Pri raziskovalnem delu se osredotoča na gospodarsko, družbeno in krajinsko zgodovino podeželja v predindustrijski dobi. Bil je vodja različnih temeljnih projektov (ARRS/ARIS) in je predsednik Mednarodnega združenja za zgodovino Alp.

dr. MARTINA TONET

martina.tonet@fhs.upr.si

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper

Dr. Martina Tonet je socio-kulturna antropologinja s težiščem na interdisciplinarnih raziskavah. Od začetka svojega akademskega izobraževanja, najprej v Italiji in potem v Veliki Britaniji in ZDA, je raziskovala problematike manjšin v Evropi, od slovenske v Trstu do staroselskih v severni in južni Ameriki. Njeno raziskovanje se je vršilo v italijanščini, angleščini, španščini in slovenščini. Kot raziskovalka je sodelovala pri večih mednarodnih programskih skupinah in svoje raziskave predstavila na raznih univerzah kot University of St. Andrews, The University of Manchester, University of Cambridge, Newcastle University v Veliki Britaniji in University of Notre Dame v ZDA.

TEREZA PREŠERENtereza.preseren.slabe@gmail.com**Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper**

Tereza Prešeren je diplomirana zgodovinarica v zaključevanju magistrskega študijskega programa zgodovine na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Tekom svojega študija se je ukvarjala s številnimi tematikami, obdobji in raznovrstnim gradivom. Raziskovalni fokus avtorice je usmerjen na preučevanje zgodovine prehrane v vseh njenih razsežnostih; od imaginarija in družbenih struktur moči do medijev in okolja. Pri svojem delu jo zanimata področji ekonomske in socialne zgodovine oz. vpetost hrane v ti dve sferi človekovega delovanja.

LUKA POŽARluka.pozar@gmail.com**Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper**

Luka Požar je diplomirani geograf in zgodovinar. Trenutno je študent dvopredmetnega pedagoškega magistrskega študijskega programa Geografija–Zgodovina na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Raziskovalno se ukvarja predvsem s področjema gospodarske geografije in gospodarske zgodovine. Avtorja zanimajo zlasti vsebine, ki so povezane s pomorstvom in prometom, industrijo, turizmom ter naselji. Geografsko se osredotoča na sredozemski svet oziroma njegove posamezne pokrajine, časovno pa na obdobje 20. stoletja in sodobnost.

NIKITA KUSTERnikita.kuster13@gmail.com**Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper**

Nikita Kuster je študentka druge stopnje zgodovine na Univerzi na Primorskem. Avtorico zanimajo tematike iz različnih zgodovinskih obdobji, njen primarni fokus je zgodovina žensk. Med njene interese prištevamo prostitucijo, čarovništvo, položaj in vpliv žensk iz različnih družbenih slojev ter LGBTQ+ zgodovino. Njena predhodna izobrazba, s katero je pridobila naziv oblikovalec modnih oblačil, je hkrati v njej vzbudila tudi zanimanje za zgodovino oblačenja, mode in lepoticenja ter za zgodovino izdelovanja oblačil oziroma tekstilne industrije.

ANĐELA NEDELJKOVIĆandjelanedeljkovic119@gmail.com**Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper**

Anđela Nedeljković je magistrska študentka zgodovine na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za humanistične študije. Leta 2022 je zaključila dodiplomski študij zgodovine z diplomsko nalogo »Avtonomna tovarna Rog v Ljubljani 2006–2021«. Avtorica se najbolj zanima za področje socialne zgodovine s poudarkom na zgodovini družine in mikrozgodovini. Pod predavateljskim vplivom prof. Žarka Lazarevića je razširila svojo raziskovalno dejavnost tudi na preučevanje odnosa med človekom in okoljem ter se s tem usmerila še v preučevanje okoljske zgodovine.

TEJA BREZNIKteyabreznik@gmail.com**Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper**

Teja Breznik je študentka slovenistike pedagoškega magistrskega programa na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. V sklopu svoje stroke jo zanimata predvsem dialektologija (narečjeslovje) in slovenščina kot drugi/tuji jezik, ljubiteljsko pa se posveča tudi preučevanju zgodovine okolja. Ekologija po njenem ne predstavlja le znanosti, temveč življenjski pogled, ki ljudi povezuje z okoljem in s preteklimi generacijami. Tako kot besede v slovenščini razkrivajo identiteto ljudstva, tako tudi zgodovina okolja razkriva identiteto človeštva.

URŠA ZGOJZNIKursa.zgojznik@ocistimo.si**Vesna - zelena stranka, Zagorje ob Savi**

Urša Zgojznik je okoljevarstvenica, aktivistka in političarka. Osem let je bila predsednica nevladne organizacije Društvo Ekologi brez meja, ki se mu je pridružila že ob začetku, ko so leta 2010 organizirali največjo okoljsko akcijo v zgodovini Slovenije, Očistimo Slovenijo. V letih 2012 in 2018 je bila vodja akcije za celotno Slovenijo. Kot nosilka liste Povežimo je leta 2019 nastopila na evropskih volitvah, s podporo Evropske zelene stranke. V letu 2022 je s skupino somišljenikov ustanovila Vesno – zeleno stranko, katere sopredsednica je.

dr. NADA PAVŠERnada.pavser@guest.arnes.si**Zeleni Slovenije, Ptuj**

Dr. Nada Pavšer je diplomirala na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo in pozneje doktorirala s področja okoljskega kriminala. 1996 je v okviru društva Slovenskega ekološkega gibanja in Doves ustanovila slovensko mrežo ekošol in bila prva nacionalna koordinatorka do leta 2010. Do upokojitve je bila zaposlena kot pomočnica direktorja Zavoda RS za šolstvo, Ministrstvo za notranje zadeve, načelnica za izobraževanje in šport MOL in zaključila na Ministrstvu za okolje in prostor. Njeno delo je bilo priznано s častnim znakom svobode RS leta 2002 in nominacijo za Energy Globe Award 2010. Leta 2012 je postala Ambasador Energy Globe Award za Slovenijo. Do leta 2015 je bila članica sveta SAZU za varovanje okolja. Kot okoljska aktivistka se je je 2019 pridružila Zelenim Slovenije.

dr. DUŠAN PLUTdusan_plut@t-2.net**Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana**

Dr. Dušan Plut (r. 1950) je zaslužni profesor ljubljanske Univerze. Mladost je preživel v Beli krajini, maturiral na črnomaljski gimnaziji, dokončal dodiplomski študij geografije in zgodovine na ljubljanski Filozofski fakulteti in leta 1985 doktoriral s področja geografije. Do upokojitve je bil zaposlen na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete, vodil je katedro za varstvo okolja in raziskovalno programsko skupino oddelka. Bil je okoljski aktivist in ustanovni predsednik Zelenih Slovenije, član prvega demokratično izvoljenega Predsedstva Republike Slovenije (1990-1992) in državni svetnik prvega sklica. Od leta 2015 je član sveta SAZU za varovanje okolja.

muzej
novejše in
sodobne
zgodovine
slovenije

INŠTITUT INSTITUTE
ZA NOVEJŠO ZGODOVINO OF CONTEMPORARY HISTORY

9 789619 620366